

[Ulrich.]

til Bygningerne, og ikke tage mere Jord end, at det ikke kommer til at skade vedkommende Mand urimeligt i hans Drift.

Men hvad hjælper alle disse Bestemmelser, naar man alligevel bagefter siger: fra de Ejendomme, der er over 100 ha, maa man tage lige ned til de 100 ha. Det er kun Omsvøb, man indbalsamerer det i forskellige Bestemmelser for lettere at faa det til at glide; men Hensigten er ikke til at tage fejl af, og hvorledes en saadan Ekspropriationsbestemmelse bliver praktiseret i det Øjeblik, den bliver til Lov, staar os alle klart, og derfor er vi saa ivrige Modstandere af denne Bestemmelse, som vi overhovedet kan være.

Bestemmelsen i § 14 om en skønssom Hensyntagen til Andragerens Ønske er saa ægte, saa vaskeægte socialdemokratisk i hele sin Tanke og Tendens, at den overhovedet ikke er til at tage fejl af. Men derfor maa den højtærede Landbrugsminister ogsaa meget undskyldte, at vi fra den ikke-socialistisk farvede Side her i denne høje Rigsdag modsætter os den Slags.

Og saa kommer man med sin Erstatning, den fulde Erstatning: Vi kommer, siger man, nok her og foreslaar, at vi skal have Lov til at tage Jord fra en eller anden, som ikke vil af med den, men vi giver, som Grundloven byder, fuld Erstatning for denne Jord.

Vi husker jo nok, hvad det var, de Herrer vilde give i Fjor; da vilde de ogsaa give den fulde Erstatning, men efterhaanden som man kom om paa Siden af dem under Debatten, saa skinnede det jo klart igennem, at det kneb i Henhold til den § 9, som stod i Forslaget i Fjor, med at komme op paa den fulde Erstatning. Men nu i Aar, saa klarer vi disse Begreber, siger Regeringen, for nu skriver vi, at de skal have fuld Erstatning, og saa maa Folk tro os paa vort Ord, det skal være den fulde Erstatning, hverken mere eller mindre!

Jeg kunde godt lide at spørge den højtærede Landbrugsminister: Hvad forstaar Ministeren ved fuld Erstatning? Jeg tillader mig at henlede Ministerens Opmærksomhed paa § 19 i hans eget Lovforslag, hvor der er Tale om Kommunernes Jorderhvervelse, hvor man aabner Adgang for Kommunerne til at erhverve Jord, ikke ved Ekspropriation, men ved Køb i det frie Marked. Det foreslaas her, at Staten skal kunne yde Kommunerne indtil $\frac{1}{4}$ af Udgifterne ved dette Jordkøb, som et Tilskud, antagelig for at udligne Forskellen mellem Prisen ved Købet i det frie Marked og Ekspropriations-

værdien, saaledes maa jeg gaa ud fra, at det har været Ministerens Tanke.

Der staar da her i § 19, 2det Stykke, at naar Statens Jordlovsudvalg skal bedømme det Jordkøb, der har fundet Sted, for at dømme om, hvorvidt det er forsvarligt for Staten at give denne Fjerdedel af Jordkøbet i Tilskud, saa skal Jordlovsudvalget dømme om, hvorvidt den højere Købesum, der er givet, skyldes, at Jorden er i særlig god Kultur, eller at den indeholder et rimeligt Vederlag for de af Udstyknningen følgende Ulemper for Sælgerens Bedrift.

Det er overordentlig fornuftige Ord, der her staar, og jeg anmoder Ministeren om at svare mig paa dette Spørgsmaal: Har Ministeren lige saa sunde Tanker, naar det drejer sig om at give fuld Erstatning for den Jord, man eksproprierer? vil man saa ogsaa give en rimelig Erstatning for den Skade, man forvolder vedkommende i hans Bedrift?

Det var det, vi krævede i Fjor, og krævede meget skarpt: den paagældende maa have Erstatning for Ulempene ved, at man tager Jord fra ham, han maa have Erstatning for den Skade, man derved tilføjer ham i hele den Driftsform, han har i sit Brug. Er det den højtærede Ministers Mening, at de Bestemmelser, der staar i § 19, 2det Stykke, skal kunne finde Anvendelse i § 14? Altsaa med andre Ord, vil Ministeren sige til de Vurderingsraad, der skal vurdere den Ejendom, han vil ekspropriere: I maa ogsaa give Erstatning for det Driftstab, Manden lider, ved at man tager Jord fra ham, I maa give Erstatning ogsaa for hele den Forstyrrelse i hans Bedrift, der derved forvoldes.

Maa jeg faa Ministerens Svar herpaa, thi først naar dette sker, kan man begynde at tale om, at der er givet fuld Erstatning ved en Ekspropriation. At det, selv om det er Ministerens Opfattelse, at dette skal ske, ikke vil influere Spor paa vor Stilling til hele Ekspropriationstanken, det er indlysende. At gaa til en almindelig Ekspropriationsbestemmelse i en Lov som denne er ganske upaakrævet og ganske grundlovsstridigt, upaakrævet, fordi der er tilstrækkelig Jord at købe i det aabne Marked til en rimelig Pris, og grundlovsstridigt, fordi det ikke er Almenvellet, der kræver en saadan Foranstaltning. Det er en ganske anden Bevæggrund, der ligger bagved, det er politisk Agitation og intet andet, men det skal jeg senere komme tilbage til.

En Ekspropriation som den, der her er Tale om, vil efter min Mening komme til at virke som en Vilkaarlighed, som en Me-